

แบบบันทึกองค์ความรู้รายบุคคล

๑. ชื่อองค์ความรู้ เทคนิคการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
๒. ชื่อเจ้าของความรู้ นางพวงพยอม ปาลศิลป์ ตำแหน่ง นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
๓. องค์ความรู้ที่บ่งชี้

หมวดที่ ๒ เทคนิคการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

๔. ที่มาและความสำคัญในการจัดทำองค์ความรู้

ในฐานะนักวิชาการพัฒนาชุมชนได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับภารกิจหลักของกรมการพัฒนาชุมชน คือ การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านกระบวนการสร้างและพัฒนาผู้นำชุมชน ตั้งแต่ปี ๒๕๕๒ ถึงปี ๒๕๖๓ ได้ยกระดับการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงพัฒนาเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบซึ่งมีผลการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจำนวน ๒๓๘ หมู่บ้าน และได้ดำเนินการส่งเสริมการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต (SEP : Way of Life) ในพื้นที่ทุกหมู่บ้าน เพื่อสร้างกระแสการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิตของประชาชน “รู้จัก รู้ อยู่ รู้ใช้”

ดังนั้น การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรากฐานการสร้างความเข้มแข็งจากภายในเพื่อก้าวเข้าสู่ประเทศไทย ๔.๐ ด้วยแนวคิด และนวัตกรรมที่จะสร้างความเป็นอยู่ที่ดี ขึ้นของคนในประเทศได้อย่าง มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยไม่ล้มรากฐานสำคัญในการ “รู้จักเดิม รู้จักพอ และรู้จักแบ่งปัน” และ บรรลุสู่เป้าหมาย ชุมชนพึ่งตนเองได้ และประชาชนทุกคนอยู่อย่างมีความสุข

๕. วิธีการ/ขั้นตอนการจัดการความรู้

๑. ชั้นเตรียมการ

๑.๑ ศึกษาแนวทางการดำเนินงานการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และวิธีการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละระดับ ระดับพออยู่ พอกิน อยู่ดี กินดี และมี ศรีสุข

๑.๒ สร้างและพัฒนาทีมงานในการขับเคลื่อน

๑.๓ จัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

๒. ชั้นดำเนินการ

๒.๑ สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้แก่เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน และ แกนนนำชุมชน

๒.๒ สนับสนุนเครื่องมือในการขับเคลื่อน เช่น แบบฟอร์มต่างๆ เครื่องมือการประเมิน

๒.๓ ส่งเสริมและกระตุ้นแก่เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน และ แกนนนำชุมชนให้ดำเนินขับเคลื่อนเป็นไปตามแนวทางที่กรมฯกำหนด

๓. ชั้นหลังดำเนินการ(ประเมินผล)

๓.๑ สนับสนุนการถอดบทเรียน

๓.๒ การประเมินผล หมู่บ้านตามเกณฑ์ ประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของกระทรวงมหาดไทย (๔ ด้าน ๒๓ ตัวชี้วัด และประเมินความ “อยู่เย็น เป็นสุข” หรือความสุขมวลรวมของหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อบรรลุเป้าหมายประชาชนทุกคนมีความสุขเพิ่มขึ้น

๓.๓ ติดตามและประเมินผล

๖. ผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดการความรู้

๖.๑ เทคนิคและแนวทางในการทำงาน

- การทำงานเป็นทีม

- ใช้หลักการมีส่วนร่วม โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมคนในชุมชนและภาคีการพัฒนา “ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมพัฒนา

- ใช้หลัก ๔ ป ได้แก่ ประชาชน ประชาธิปไตย ประสานงาน และประหยัด

๖.๒ ข้อพึงระวัง

- ต้องศึกษาหาความรู้และ สร้างความเข้าใจในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้
- เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนต้องมีการติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
- การขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้ประสบผลสำเร็จ จะต้องส่งเสริมและพัฒนาผู้นำ กลุ่ม/องค์กร เครือข่ายชุมชนในหมู่บ้าน ให้ชุมชนมีพลังชุมชน ดังคำที่ว่า “สร้างพลังชุมชน ใช้พลังชุมชน ในการพัฒนาพัฒนาชุมชน”

๖.๓ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

- การใช้หลักการมีส่วนร่วม โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมคนในชุมชนและภาคีการพัฒนา
- การสร้างทีมงานในการขับเคลื่อน
- มีกระบวนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน
- มีแผนการขับเคลื่อนอย่างชัดเจน

๖.๔ ปัญหาที่พบและแนวทางการแก้ไขปัญหา

๑. การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้องตรงกันให้กับ ทีมงานภาคีการพัฒนาและชุมชน
๒. ขาดการบูรณาการโดยเฉพาะกับภาคีการพัฒนา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๓. ขาดความต่อเนื่องการดำเนินงานในทุกระดับ
๔. งบประมาณการสนับสนุนไม่เพียงพอ

แนวทางการแก้ไขปัญหา

๑. ควรมีการวางแผนติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และแกนนำควรทำเป็นตัวอย่าง
๒. ประสานการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๓. สร้างความเชื่อมั่นและกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาจากชุมชนอย่างแท้จริง โดยให้เป็นการระเบิดจาก ภายในเพื่อเป็นการสร้างความยั่งยืนให้แก่ชุมชน

๖.๕ ผลลัพธ์จากการแก้ปัญหาและการพัฒนาเรื่องนี้

การขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงได้ระดับครัวเรือน เข้าใจ และมีวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ตามหลัก ๓ ท่วง ๒ เงื่อนไข (ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ มีการออม เกิดการเรียนรู้ เอื้ออาทร อนุรักษ์ทรัพยากรฯ และสิ่งแวดล้อม) ระดับชุมชน สามารถบริหารจัดการชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง มีภูมิคุ้มกัน แม้จะมีการปรับเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ก็สามารถดำเนินการต่อไปได้ (สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มจากศักยภาพของพื้นที่ มีการถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่) ใช้กลไก ผู้นำชุมชน กลุ่ม องค์กร และเครือข่าย ในชุมชนขับเคลื่อนกิจกรรมใช้ข้อมูลชุมชน แผนชุมชน มาตรฐานงานชุมชน ศูนย์เรียนรู้ชุมชน เป็นเครื่องมือในการพัฒนา โดยอาศัยหลักการพัฒนาชุมชนในการทำงาน ทำให้หมู่บ้านชุมชน “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ประชาชนพึ่งตนเองได้และอยู่อย่างมีความสุข

ทั้งนี้ ในปี ๒๕๖๓ ได้บูรณาการการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนท้องถิ่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้หลัก ๓ สร้าง ได้แก่ สร้างความมั่นคงทางอาหาร สร้างสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม ดำเนินการในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เห็นผลเป็นรูปธรรมและยั่งยืนตลอดไป
